

Kupai Sándor népi fafaragó művész munkássága (a Megyei Értéktár eleme is)

A népi művészek legrangosabb elismerése, az 1953-ban alapított Népművészet Mestere díj, melynek eddigi nyolc mezőtúri díjazottjából hét személy fazekas, illetve keramikus. Jakucs Imre (1918-1994) 1962-ben, Borsos Géza (1914-1966) 1965-ben, Badár Erzsébet (1899-1985) 1968-ban, Búsi Lajos (1941-) 1984-ben, Gonda István (1952-) 1985-ben, Kósa Klára (1947-) 1989-ben, Kozák Éva (1958-) pedig 1994-ben kapta meg a díjat. Az illusztris társaságban az egyetlen kivételt Kupai Sándor fafaragó, a természet, a háziállatok, a paraszti figurák jellegzetesen egyedi ábrázolója jelenti.

Mezőtúri parasztcsaládba született 1900. március 17-én. Egész életében a megélhetést biztosító munka, a földművelés volt számára az első, a művészi tevékenység ezért 1983. április 11-én bekövetkezett haláláig csak szabadidős elfoglaltsága lehetett. Tehetsége korán megmutatkozott: kisgyermekként eleinte palatáblára, később füzetbe rajzolt és festett. 1958-tól látogatta a Csabai Wagner József vezette mezőtúri képzőművészkör foglalkozásait a kultúrotthonban, rajzolt, festett és a faragást is kipróbálta. Ez utóbbihoz való tehetségét éppen Csabai Wagner fedezte fel, és ösztönözte a folytatásra is. Első munkája 1958-ban készült el: egy karcolt ökörszarv öt bevéselt népdallal. Innentől a faragás vált művészi tevékenysége elsődleges területévé. Személyiségéhez a legmegbízhatóbb kulcsot minden bizonnyal a faragásai szolgáltatják: a vidéki, paraszti élet figuráit, helyszíneit, jeleneteit és természetesen az általa annyira szeretett állatokat örökítette meg egyedi stílusban. „A naiv faragásokra általában az aránytalanság, a merevség és az érzelemmentesség a jellemző. Nos, Kupai Sándor munkái ellenkezőleg, rendkívül kifejezőek. Tele vannak érzellemmel, lélettel, kedvességgel. Az emberi világot hol enyhe iróniával, hol kemény tárgyilagossággal jeleníti, de állatait bensőséges, együtt érző szeretettel mintázta.” – írta munkáiról Kiss Imréné Mikes Éva mezőtúri helytörténet-kutató. Faragásai – mint például a Szántó ökrök, a Kordés ló, az Alku, a Gyász, a Kupaktanács –

1958-tól számos alkalommal jelentek meg mezőtúri, több megyei és országos tárlaton is. Munkássága elismeréseként 1973-ban lett a Népművészet Mestere, 1979-ben pedig Pro Urbe díjat adományozott neki Mezőtúr városa.

Halálát követően tekintélyes és értékes művészi hagyaték maradt utána, bár munkái még életében szétszóródtak, sok helyre jutott belőlük itthon és külföldön is, múzeumokba, gyűjtőkhöz. A mezőtúri Honismereti Kör 1993-ban a Móricz Zsigmond Könyvtár és Közösségi Házban kiállítással emlékezett rá, ahol festményeit, rajzait, helyben maradt faragásait, emléktárgyait láthatták az érdeklődők. Munkái megtalálhatók többek között a debreceni Déri Múzeumban, a kecskeméti Naiv Művészek Múzeumában, a szolnoki Damjanich Múzeumban, a budapesti Néprajzi Múzeumban, a Túri Fazekas Múzeumban és a Mezőtúri Városi Helytörténeti Gyűjteménytárban.

Szabó András felterjesztése alapján készítette Brakszatórisz Éva – Megjelent a Túri Kalendáriumban